Hea tööriist olgu terav

REPRO

Tänapäeval kasutatakse teritamiseks peamiselt tehiskive.

Hea ja keskpärase puutöömeistri vahe on peamiselt teritamise oskustes. Selleks et puitu lõigata, mitte rebestada või purustada, peab tööriist olema võimalikult terav.

Samuti pole nüride tööriistadega eriti meeldiv töötada ja paradoksaalsel kombel on just nürid lõikeriistad ohtlikud.

Et osata puidulõikeinstrumente paremini valida ja kasutada, on kasulik tunda materjale, millest need tehtud on.

Maailmas on palju metalle ja nende sulameid. Enamik neist on tööriistade valmistamiseks oma omadustelt sobimatud. Kõige sobivam materjal puidulõikeriistade valmistamiseks on teras. Ta on odav, kõva, sitke ja hästi teritatav. Käsitööriistade terad on tehtud tööriistaterasest, näiteks süsinikterasest ja legeeritud tööriistaterasest. Terase omadusi saab muuta termilise töötlemise ehk karastamisega.

Lõikeriistade tegemiseks kasutatavatel terastel peab olema kolm põhilist omadust: kõvadus, sitkus ja kulumiskindlus. Tavaliselt ühe omaduse parandamise tagajärjel ülejäänud kaks kannatavad. Hea lõikeriist on tehtud terasest, mille puhul on tasakaalustatud neid omadusi vastavalt tööriista kasutuseesmärkidele.

Teras on aatomstruktuurilt kristalliline. Mida väiksemad need kristallid on, seda teravamaks saab tera teritada. Kristallide kuju ja ühendused määravadki terase kõvaduse ja sitkuse.

Pronksiajal polnud puidulõikeriistade teritamine vajalik. Nürinemisel haamerdati tera metallvasaraga uuest teravaks. See meetod terase puhul ei toiminud ja tekkis vajadus lõikeinstrumente teritada. Selleks võeti kasutusele abrasiivid. Terast pole kerge töödelda.

Hea luisk peab olema sitke ning struktuur sisaldama kõvu terasid. Terade suurus peab olema ühtlane, need ei tohi olla liiga tugevalt kokku liimitud, sest muidu luisk ei uuenda ennast ja ummistub liiga kiiresti.

Kuni 1870. aastani olid kõik terituskivid naturaalsed. Tänapäeval saadakse naturaalseid kive ainult Jaapanist või USAst Arkansasest.

Sealsete kivimurdude settekivimi koostisesse kuulub mikrokristalne kvarts, mis annab terituskivile vajalikud omadused.

Tegelikult on igal maailma piirkonnal olnud omad naturaalsed terituskivid, aga ma ei peatuks praegu Gotlandi kivil või Sloveenia rahvuskangelase mõõgateritusleegendil, sest paljud neist pole tänapäeval vastuvõetavalt kasutatavad.

Järgmises Targu Talita numbris keskendun teritusluiskude tutvustamisele.

TIIT RAIK

Lapitekimüsteerium, vihje nr 11

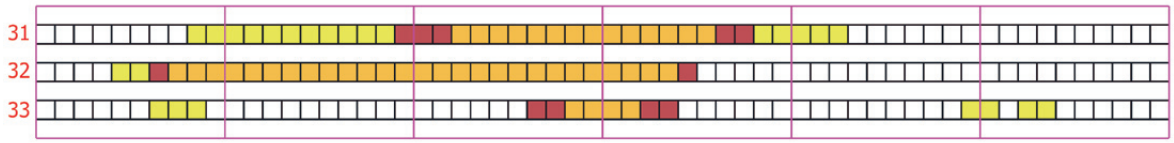

- TAUST
- KOLLANE VÕI VALGE
- PIIRJOON
- PÕHIVÄRV
- TUMEPRUUN VÕI MUST VÕI HALL

MÄRKUS:
Tekimüsteerium algas Targu Talitas nr 2 (12.01.2012)
Varasemad vihjed ja rohkem valikuid leiate käsitööfoorumist www.isetegija.net
www.isetegija.net => foorum => õmblemine => lapitehnika => teeme koos: tekimüsteerium või
www.isetegija.net => foorum => heegeldamine => heegeldame koos => teeme koos: tekimüsteerium

KARIN GÜLDERE